

§ 7. Stadsövergripande boendeplan 2021 med utblick mot 2040

Dnr 3.2-497/2019

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till stadsövergripande boendeplan för 2021 med utblick mot 2040.
2. Äldrenämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för beslut.
3. Äldrenämnden överlämnar förslaget till stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden för kännedom.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-08-11.

Äldreförvaltningen har samordnat arbetet med den stadsövergripande boendeplanen i samverkan med berörda aktörer. Fram till 2040 ökar behoven av vård- och omsorgsboende med cirka 2 600 platser. I boendeplanen har behovet av åtgärder analyserats för att möta denna efterfrågan. Det föreslås nyproduktion om cirka 970 nya kommunala platser. Fram till 2029 finns sju kommunala projekt där planering pågår. När det gäller privat nyetablering behövs ytterligare cirka 1 880 platser. Då det i nuläget inte går att ta ställning till i vilken omfattning behoven av vård- och omsorgsboende kommer att påverkas av det rådande läget med pandemin så har inga förändringar i Boendeplan 2021 gjorts. Många särskilda boenden har ett stort behov av underhåll. Det nuvarande överskottet innebär utrymme för underhåll och översyn av beståndet. Sju kommunala vård- och omsorgsboenden är av olika skäl planerade att avvecklas. Det är viktigt med en fortsatt utveckling av seniorbostäder som ett led i att senarelägga behoven av äldreomsorg. Micasa planerar för 1 500 nya lägenheter. Det finns behov av fler privata seniorbostäder med hyresrätt. Det är angeläget att seniorbostäderna stödjer möjlighet till social gemenskap och aktiviteter.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

1. Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Planeringsinriktningen ska ändras till att 60 procent av platserna i vård- och omsorgsboendena ska ha kommunalt huvudmannaskap och 40 procent ska vara privata LOV-platser.
3. Därutöver anföra:

Det var Vänsterpartiet som under förra mandatperioden tog initiativ för ett mer systematiskt arbete för boende för äldre. Detta innebär bland annat ett nära samarbete mellan äldrenämnden och exploateringsnämnden men också med privata byggaktörer. Vi vet ju att den demografiska utvecklingen kommer att leda till en allt större andel äldre i staden och att det kommer att ställa krav på både fler och olika typer av boende. Detta är ett arbete som måste ledas av kommunerna och ingenting som kommer att lösas av sig själv. Det är glädjande att se att även nuvarande majoritet vill fortsätta på den vägen.

För äldre personer med psykisk ohälsa med svårigheter att i ordinärt boende hantera sin livssituation saknas lämpliga boendeformer. Vi menar att staden behöver ta ett kommunövergripande ansvar för dessa boenden och att nya profilboenden bör etableras som KÖV – kommunövergripande verksamhet.

Om staden ska kunna vara säkra på tillgången på boendeplatser på vård- och omsorgsboenden så är det viktigt att staden själv tar ett stort ansvar för förvaltning och nybyggnation av boenden. Därför bör staden återgå till den tidigare planeringsinriktningen. Som förvaltningen också framhåller har

det varit bra nu under corona-pandemin att staden har så pass många boendeplatser och att det till och med finns ett överskott i stadens bestånd för möjligheten att bedriva kohort-vård och skapa särskilda boendeplatser för utskrivna från sjukhusvård.

Det är väldigt stort ansvar som läggs på privata aktörer att vilja bygga, men det är viktigt att inse att viljan att bygga kan komma att sjunka i och med den ekonomiska nedgång som vi ser nu. Det innebär att staden genom Micasa behöver ta ett större ansvar för byggnation även av seniorboenden och hyresrätter.

Det är positivt att Äldreförvaltningen tagit ställning för tillgång till gemensamhetslokaler och aktivitetscentra för boende i seniorlägenheter. Vi anser dock att det även för boende i seniorlägenheter bör finnas tillgång till matsal med kök för lokal tillagning av mat för att tillgodose dagligt näringsintag och bryta i isolering. Det är också viktigt att de kommunala bostadsbolagen uppmanas att se över hur de kan göra sitt bestånd mer tillgängligt där det finns brister i tillgängligheten. Alla äldre kommer inte ha ekonomiska förutsättningar att flytta till nyproducerade lägenheter – med hög hyra - och därför behöver bostadsbolagen arbeta med att göra befintliga fastigheter så tillgängliga det går, uppmana till kreativa lösningar och eventuellt även tillbyggnader (där sådana kan passa in) för att göra tillgänglighetsförändringarna ekonomiskt möjliga att genomföra.

Äldreförvaltningen skriver att de ser att en konsekvens av pandemin, utöver den demografiska utvecklingen, kan vara ett förändrat konsumtionsmönster på grund av en på sikt förändrad inställning till vård- och omsorgsboende. En rädsla för smitta kan leda till en önskan om att bo kvar i sitt hem. Vidare menar förvaltningen också att regionens utvecklingsarbete med att möjliggöra för fler äldre att få vård i hemmet på sikt kan påverka behoven av särskilt boende. Vi anser att detta gör det än viktigare att arbeta med att tillgängliggöra det befintliga bostadsbeståndet, både för de kommunala bostadsbolagen och privata bostadsbolag för att det ska gå att bo hemma på ett bra sätt.

Äldreförvaltningen tar vidare upp att samtliga regioner uppger minskade biståndsbedömningar som beviljar serviceboenden för äldre som önskar det. Biståndsbedömningen anser vi att det ska vara mer generöst, både för de äldres skull men också för att det

inte är ekonomiskt hållbart att det finns tomma platser på servicehus. Hög ålder, upplevd ensamhet, upplevd otrygghet och svårtillgängliga bostäder måste vara självklara kriterier i biståndsbedömningen. Att leva ensam isolerad och otryggt leder till såväl psykisk som somatisk ohälsa. Vi vill att de servicehus som idag finns ska bevaras. Men det är viktigt att det finns icke biståndsbedömda alternativ i form av seniorboenden som kan erbjuda ett gemensamhetsboende för äldre, med tillgängliga lägenheter och med tillgång till aktivitetscenter. Med generösare biståndsbedömningar för de som önskar servicehus och fler seniorboenden kan vistelse på vård och omsorgboende skjutas upp och därvid innebära en minskad kostnad för staden.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Förslaget till stadsövergripande boendeplan för 2021 med utblick mot 2040 skapar en osäkerhet om hur staden skall kunna garantera utbyggnaden av boende för äldre.

Coronapandemin medför givetvis oklarheter inför 2021 men i det långsiktiga perspektivet är det andra faktorer som styr hur staden genom sin planering kan garantera tillräckligt antal boenden.

Den nuvarande planeringsinriktningen är en ändring som helt uppenbart kommer att få stora konsekvenser för staden. Vi har fortfarande inte fått se några risk- och konsekvensanalyser.

Den blågröna majoriteten förutsätter bekymmerslöst att närmare 1900 platser, motsvarande 26 boenden, kommer att tillkomma genom privat nyetablering. Att låta privata företag bygga och driva äldreboenden i denna nu föreslagna utsträckning är en riskfylld lösning som även riskerar att minska jämlikheten inom olika delar av staden.

I boendeplanen nämns att denna nivå är satt eftersom det är viktigt att staden har rådighet över en stor del av platserna. Vidare anförs att så länge staden svarar för huvudmannaskapet för hälften av platserna erhålls en tillräckligt stabil grund för verksamheten. Vi har under en lång tid satt 60 % kommunalt huvudmannaskap som nödvändigt för att behålla rådigheten över platserna och kontroll över verksamheten och kostnadsutvecklingen och anser att det är en lägstanivå staden

fortsatt behöver hålla. Vi behöver ha rådigheten över majoriteten av boendena för de äldre och personalens skull.

Det förvaltningen lyfter om att ett överskott av platser innebär ett utrymme för att prioritera underhållsinsatser och klara nödvändiga evakueringar är positivt. Däremot är det oroväckande att överskottet av kommunala platser behöver finnas på grund av osäkerhet på tillgången till privata platser. Det är inte rimligt att staden bär kostnaderna för huruvida de privata företagen vill bygga eller inte.

Stadens möjligheter att använda lokaler som under en tid inte behövs för äldreomsorgens behov kan komma att behövas för andra ändamål, som exempelvis boenden för hemlösa. Lämpar sig inte lokalerna för detta ändamål bör de kunna prövas för studentbostäder. Det viktiga är i så fall att lokalerna snabbt kan konverteras tillbaka när behoven inom äldreomsorgen och på det sociala området i övrigt förändras.

Det är viktigt att se till att inte minst innerstadsdelarna har tillräckligt med platser för de behov som uppstår, staden kan inte bara förvänta sig att de äldre som bor i innerstaden är beredda på att flytta till andra stadsdelar. Därför måste varje nedläggning analyseras noga innan beslut fattas. När någon av stadsdelarna vill eller måste lägga ner ett äldreboende så ska en avveckling ske i god ordning och framförallt måste intagningsstopp införas i god tid.

Det är positivt att förvaltningen betonar vikten av att eftersträva lägre hyresnivåer, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. Många äldre efterfrågar attraktiva och trygga alternativa boendeformer och många av våra äldre har idag mycket svårt att klara kostnaderna för nyproducerade lägenheter, oavsett om det är ägt eller hyrt boende. Staden behöver göra mer för att hålla nere byggkostnader och hyresnivåer.

§ 8. Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser

Dnr 1.6-393/2020

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden beslutar om omedelbar justering.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-07-20.

Socialdepartementet har skickat ut promemorian om reglering av undersköterskeyrket gällande kompetenskrav och övergångsbestämmelser på bred remiss. För stadens räkning lämnas yttrande från stadsledningskontoret, socialnämnden och äldrenämnden. Promemorian behandlar nödvändiga förändringar av utredningen *Stärkt kompetens i vård och omsorg*, SOU 2019:20, som ligger till grund för beslut om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Syftet med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen.

De förändringar som promemorian föreslår grundas på vård- och omsorgsprogrammens nya utformning som fastslogs av regeringen i december 2019 samt de synpunkter som inhämtades vid en nationell remissrunda gällande SOU 2019:20.

De förslag till förändringar som presenteras i promemorian handlar om att justera utbildningskraven för undersköterskor så de matchar regeringens fastställda krav för vård- och omsorgsprogrammens nya utformning som fastslogs av regeringen i december 2019. Promemorian föreslår också att tiden då övergångsbestämmelserna ska gälla förlängs från fem till tio år. Förslaget om skyddad yrkestitel med övergångsbestämmelser ska börja gälla från och med den 1 januari 2025.

Förvaltningen ställer sig bakom förslagen i promemorian. Den förlängda tiden med övergångsbestämmelser gör det möjligt att upprätthålla försörjningen av undersköterskor inom äldreomsorgen och gör det möjligt för de som inte har rätt